

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Restituere Quis teneatur Ex re accepta

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

tum dicere, custodes & alii denunciare, & iudex pœnam iustam infligere tenetur, vt Reipublicæ pax seruetur, damna impediatur, &c. minimè verò vt fiscus & is, cui pœna pecuniaria applicanda esset, huiusmodi pœnis dicatur, RR. citat.

Quid si quis non impediatur eos, qui suo nomine damnati sunt illaturis

20 Peres: Quid si quis non impediatur aliquos, quos scit suo nomine damnatos? Respondeo: Si impedire tenetur ex officio, teneri ad restitutionem, si non tenetur ex officio, tunc solùm teneretur, quando damnificatores scirent, talem iniquum ipsorum proposuissè nocu habere, & non contradicere, quod esset tacitè consentire. Rebell. par. 1. lib. 2. tit. 4. sect. 3. n. 13. adverte autem, quod si filius aut seruus nomine patris aut domini nesciens damnum inferret, pater & dominus ad restitutionem minimè teneretur, etiam si postèà ratum habeat: quia reuera non est causa damni. Lesius dub. 3. n. 13. contra Paludanum in. 4. d. 15. quæst. 2. art. 3. p. 4. tr. 4. ref. 64.

Et hæc sufficiat de eo, qui obligatur ex iniusta actione. Nunc videamus

RESTITVERE QVIS TENEARVR
Ex re accepta.

Ex re accepta restitui debent.

21 R Es alterius, aut benè accepta est, aut malè, & vtraque restitui debet, cum discrimine, vt infra verb. Restitui, à num. 2. Male accepta dicitur res, quæ accipitur per factum & rapinam, vt inuimus supra, vel per contractum iniquum, de quo infra. Hic agendum de restitutione rei benè acceptæ non quidem, quæ accipitur à domino per contractum iustum, nam de solutione istius diximus verb. Debitor, sed quæ aliter absque vlla culpa ad aliquem peruenit. Et quidem de re empta à latrone bona fide, vel mala, dictum est verb. Emere, à n. 9.

Res inventa, si habet dominum.

22 Res ergo inventæ, si dominum habeant, restitui ei debent. Si autem non inveniatur, Salonius, & alii quamplurimi, dicunt restitui debere, pauperibus, ex vsu recepta consuetudine, fundata in dominorum voluntate ra-

tionabiliter præsumpta. Sotus verò lib. 5. quæst. 3. art. 3. probabiliter recipere posse inquit ab inventore: quia iniure perinde est, dominum ignorari, & rem nullius esse, part. 2. tract. 17. resol. 5. & p. 11. tr. 1. ref. 12.

23 Possessor similiter bona fidei, dum bitare incipiens, dum res, quam possidet, sit sua, si post adhibitam diligentiam adhuc dubius manet, potest sibi illam retinere: quia in pari causa melior est conditio possidentis, vnde talis in foro externo non spoliaretur possessione. Metollat. 1. disputa. 3. cap. 3. coroll. 3. num. 11. & alii communiter contra Adrianum quodlib. 2. ad 2. conf. argum. 1. part. 4. tractat. 3. resol. 25. Immo potest rem illam vendere. Sed tunc debet hoc debium emptori exponere, ne postèà domino comparente damnum passiat. Vnde si non exponit, tenetur damna restitui. Lesius lib. 2. cap. 14. dub. 4. num. 23. & alii. Addit Sayrus lib. 2. tract. 1. cap. 4. num. 29. venditorem in tali casu debere esse paratum reddere pretium vero domino, si constiterit rem esse illius. Sicut restituere ei debet rem, si esset apud se. Sed benè: hoc negat Sanchez in decalog. lib. 2. c. 3. n. 187. Quia possessor bona fidei, quando non habet rem apud se, tenetur solùm ad id, in quo factus est locupletior. part. 2. tractat. 15. resol. 11.

Et res possessa, si in dubio, an sint aliena, inveniatur esse.

Secus veniunt non possunt.

Et vendi.

24 Notabile, quod durante investitione si res vsu consumitur, vt pecunia & res comestibiles, possessor non potest ea rei: si ve è non consumitur, vt equus, potest. Villalobos tom. 1. tract. 1. diff. 20. numero 4. Comparanti autem postèà domino, tenetur restituere rem, vt repositur, vel id, in quo ditior factus est. Lesius ibid. part. 4. tr. 3. ref. 25. à 8. Notandum

Sed si vsu consumuntur, duram te investitione non possunt v sui haberi.

25 Sed quid, si possessor bona fidei post adhibitam diligentiam incipiat magis inclinare in eam partem, quod res sit aliena, quam sua? Teneri aliquid restituere, iuxta inclinationem & provisionem, ait Coninch disputa. 34. dub. 93. Sed ego cum Palao to. 1. disputa. 3. punct. 2. num. 11. & alijs, puto, ad possessionem nihil

Ggggg 2 nihil

nihil teneri, quia possessio præponderat omnibus contrariis rationibus non cōvincentibus *part. 2. tr. 15. ref. 10. p. 4. tr. 3. ref. 26.*

Quid, si quis in tali dubio negligat in vestigare? 26. Quod si possessor bonæ fidei in tali dubio in vestigare negligat veritatem, ex quo deinde evadat impotens eam sciendi, Villalobos *num. 2.* ait, teneri restituere aliquid ei, cuius rem esse dubitat, vel pauperibus pro quantitate dubii aut spei inveniendi verum dominiū. Palauus verò, *num. 9.* probabile etiam putat, ad nihil teneri, licet negligentia peccatum commiserit, tum quia possidet, & possidere incepit bona fidei, tum etiam, quia non satis constat, quod illa negligentia alicui damnum intulerit. *p. 4. tr. 3. ref. 19.*

Quid de venditore accipiente bona fide pecunias alienas, & cum propriis commiscens? 27. Venditorem accipientem bona fide pecuniam furivam & cum propria commiscentem, probabile est, teneri competentem domino restituere, ut docet Leslius *cap. 20. dub. 18. n. 57.* & *Abbarcellus, §. Pomponius ff. de rei vindic. §. 8. si duorum, in fin. de rer. divis.* ubi habetur, quod si duorum dominorum materiam confusa fuerint, utriusque competit vindicatio pro sua parte. Probabile etiam est, non teneri, ut docet Vasquez *de rest. cap. 9. §. 2. dub. ult.* nam non tenetur ratione iniustæ acceptationis; cum bona fide acceperit, negracione rei acceptæ, cum pecuniam acceperit in pretium, & bona fide consumpserit, vel cum sua commiscendo suam effecerit: nec enim in aliquo factus est ditor *part. 4. tr. 4. ref. 67. & olim part. 3. tr. 4. ref. 40.* quæ tamen diminuta est, & ante periodum. Erratio integra sententia excidit, ut legenti patebit. *¶*

Aut expendens? 28. Falsam monetam ignoranter accipiens, & scienter expendens, tenetur ad restitutionem damnificato, ait Sylvester *verb. Falsarii, quest. 6.* Qui proinde tenere videtur, quod si expendat ignoranter, non tenetur. Sed secundum Navarram *lib. 3. c. 1. n. 312.* tenetur etiam tunc quia error meus, non debet nocere alteri, sed omnis error suos tenere debet auctores. Utraque sententia est probabilis *part. 3. tract. 3. resolut. 3.* Beneficiarius

omittens horas canonicas non potest altero die supplere, & tenetur ad restitutionem fructuum. Pellizzar *part. 9. tractat. 9. ref. 24.* sic etiam potest compensare cum elemosynis factis. omissionem officii propter restitutionem fructuum. *Ibidem resolut. 23.*

Non datur supplementum de horis canonicis transactis die, Tenetur restituere.

RESTITVERE QVIS TENEATUR

Ex iniusto contractu.

Aceptio rei alienæ per contractum iniustum obligat ad restitutionem, tamquam species iniustæ acceptationis, & sic

29. Contrahens cum pueris, servis, Religiosis, & aliis, qui non habent dominium, vel liberam rerum administrationem, quidquid acquirit, etiam per contractum onerosum, restituere. Adverte tamen, quod pupillus habens sufficientem ætatem ad consensum (quæ in mare est decem, in femina novem annorum, cum dimidio) si contractum onerosum circates, suas mobiles, non cum tutore, vel curatore contrahat, probabile est, teneri illi stare de iure natura, quamvis utri possit beneficio restitutionis in integrum iuris civilis, quia obligatio naturalis oritur ex consensu. *l. Stichum. §. naturali. ff. de solus. Tannertus in 2. 2. disp. 4. quest. 6. dub. 11. n. 310.* Vnde sequitur, eum quia aliquid a pupillo huiusmodi per contractum onerosum acquisivisset, posse sibi retinere, donec iuris civilis beneficio repetatur. Sed quia contraria sententia est etiam probabilis, pupillus absolvi deberet, si vel tali obligationi stando solvere noluit (si iuramentum non adhibuit) sive solummodo difficulter in iudicio repetibile, sibi palam vel occultè compenset. Laymann *lib. 3. sect. 5. tr. 4. cap. 9. n. 7. p. 3. tr. 5. ref. 44.*

Beneficium verò restitutionis in integrum cōceditur Minori quadriennio post annum 25. Quomodo quadriennio illud computetur. Vide *part. 11. tractat. 3. resolut. 28.* beneficium restitutionis tamen non competit: fideiussoribus *ex lib. 13.*